

Recenzents:	Jānis Krēvics
Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis:	“Latvijas Radio1”
Projekta nosaukums:	Faktu pārbaudes rubrika Re:Check (vēlēšanu saturs)
Recenzēto satura vienību skaits:	8
Recenzēto satura vienību pārraidīšanas datumi:	Datumi: 1.08., 8.08., 15.08., 20.08., 22.08., 29.08., 12.09., 19.09.

1. UNIVERSĀLIE KRITĒRIJI

- 1.1. **Satura/projekta atbilstība definētajiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem.**
- 1.2. **Atbilstība konkrētās pārraides, satura risinājuma definētajam mērķim un uzdevumam.**

Recenzenta vērtējums: atbilst.

Projekta mērķis ir nodrošināt Latvijas Radio Sabiedriskā pasūtījuma noteiktos uzdevumus un Latvijas sabiedrībai īpaši svarīgu notikumu atspoguļošanu LR programmās, ievērojot 2022. gada noteiktos satura virzienus un piešķirto finansējumu, - paplašināti atspoguļot 2022.gada 1.oktobrī notiekošās 14.Saeimas vēlēšanas;

Nodrošināt daudzveidīgu ziņu tematiku un analītisku informāciju par Latvijas politiskajiem, sabiedriskajiem, ekonomiskajiem, kultūras un citu jomu procesiem, kas saistīti ar Latvijas politisko partiju darbību, programmām, lēmumiem un vēlēšanu norisi, lai veicinātu sabiedrības izpratni un līdzdalību vēlēšanās. Pārtraide atbilst mērķim un uzdevumam.

Pieteikumā minēts, ka faktu pārbaudes rubrikā Re:Check, kas veltīts priekšvēlēšanu saturam izskanēs 8 rubrikās periodā no 03.08.2022. līdz 27.09.2022. Kā mērķis definēts pārbaudīt dažādu priekšvēlēšanu kampaņā izskanējušo apgalvojumu atbilstību faktiem un informēt par to klausītājus. Baltijas Pētnieciskās žurnālistikas centra Re:Baltica veidotie faktu pārbaudes materiāli par politiķu un politisko partiju vēstījumiem vēlēšanu kampaņā. Vienā epizodē tiek atspoguļoti 2 – 3 apgalvojumi. Uzskatu, ka realizētais darbs pilnībā atbilst solītajam. Epizodes sagatavotas un īstenotas profesionāli. Žurnālisti ir sagatavojušies, faktu bāze ļoti plaša un dziļa, kas nozīmē - izvirzītie mērķi realizēti.

- 1.3. **Vai projektam ir ilgtspējīgs efekts, tostarp žurnālistikas un mediju profesionālās kvalitātes uzlabošanā.**

Recenzenta vērtējums (atbilst):

Projektam ir ilgspējīgs efekts. Arī žurnālistikas un mediju profesionālās kvalitātes uzlabošanā. Nākotnē var apdomāt stilistiski un no formas viedokļa interesantākus risinājumus, kas informācijas pārbagātajos materiālos ļautu labāk strukturēt domu un tos padarīt klausītājam pārskatāmāku un izprotamāku. Iespējams sižetus var veidot īsākus, bet tos ēterā pārraidīt biežāk. Atsevišķos gadījumos informācijas ir tik daudz un tik blīvi izklāstīta, ka to ir grūti uztvert. Iespējams var apsvērt ideju izmantot plašākas pauzes starp tematiem, lai klausītāja uztvere var "ievilkt elpu" (dažās epizodēs tas ir darīts un tas labi strādā). Iespējams arī veidot īsu un kodolīgu kopsavilkumu pirms katra temata vai pārraides beigās, kas ļautu salikt galvenos akcentus.

1.4. Satura pieejamības nodrošināšana daudzveidīgās satura izplatīšanas platformās un potenciālā sasniedzamā auditorija (atbilstoši definētajam, pieejamajiem datiem utt.).

Recenzenta vērtējums (atbilst):

Solīts, lai nodrošinātu plašāku un padziļinātu analītisko informāciju, līdztekus ikdienas plānotajam un LR Sabiedriskajā pasūtījumā iekļautajam satura apjomam, plānots īstenot jaunus raidījumus, informatīvi analītiskus ciklus un rubrikas, kā arī paplašināt jau klausītāju iecienītākos ziņu un informatīvi analītiskos raidījumus ar papildinātu saturu, multimediju materiāliem un to pieejamību digitālajos kanālos. Lai aptvertu dažādas auditorijas un satura formātus, raidījumi plānoti visos Latvijas Radio kanālos, un to veidošanā ir iesaistītas praktiski visas struktūrvienības. Projekta laikā veidotais saturs solīts aktīvi virzīt sociālajos tīklos un publicēts Latvijas Radio mājaslapās internetā, veidojot audiovizuālos materiālus, vizuālus.

Šie kvalitatīvie materiāli diemžēl nav pieejami straumēšanas platformās, piemēram Spotify, kas ļautu aizsniegt auditoriju, kas ikdienā LR1 neklausās.

Bet ir pieejami labi vizuālie materiāli LSM platformā kā arī ReBaltica mājas lapā, kas ļauj labāk uztvert informatīvi pārbagāto saturu. Bet jāreķinās, ka šis tomēr ir audio formāts, kas paredzēts radio ēteram, ko pārsvarā lietotājs patērē ar dzirdi bez vizuāliem stimuliem. Tāpēc varbūt nepieciešams redakcionāli apdomāt iespēju informāciju izklāstīt mazāk blīvi, kādu no aspektiem sižetā neiekļaujot, lai nepadarītu klausīšanos par smagu un grūtu darbu. Lai gan vairākas no piedāvātajām epizodēm šo balansu ir lieliski izdevies ievērot.

1.5. Satura atbilstība žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem, viedokļu daudzveidības nodrošināšana (atbilstoši žanra specifikai).

Recenzenta vērtējums (atbilst):

Veidotie analītiskie sižeti atbilst žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem. Nodrošināta plaša viedokļu daudzveidība, ieturēts pienācīgs balanss un neitralitāte.

2. SPECIĀLIE KRITĒRIJI FORMĀTA NOVĒRTĒŠANAI

2.1. Formas kritēriji (atbilstība formātam, scenārija dramaturģijas kvalitāte, vēstījuma dinamika, režijas kvalitāte, mūzikas izmantošanas prasmes, subtitru kvalitāte).

2.2. Saturs kritēriji (saturs veidošanā iesaistītā personāla darba kvalitāte, saturs vērtība un oriģinalitāte, saturs neitralitāte un sabalansētība virsrakstos, lidos, vizuālajos risinājumos, valodas lietojums, informācijas avotu atlase un izmantojums, vēstījuma uztveramības kvalitāte, konteksta saprotamība).

Saturs veidošanā iesaistīto žurnālistu darba kvalitāte, saturs vērtība un oriģinalitāte ir augstā līmenī. Saturs ir pietiekami neitrāls. Kopumā šajā rubrikā tika piedāvāti četri temati, aplūkojot un analizējot partiju solījumus pirms iepriekšējām vēlēšanām:

Re:Check pēta: Kā partijas pildījušas pirms iepriekšējām vēlēšanām solīto izglītības jomā

Re:Check: kā koalīcija 13. Saeimā pildījusi solīto veselības aprūpē un sociālajā jomā

Re:Check: kā politiskie spēki 13. Saeimā pildījuši solīto nodokļu un finanšu jomā

Re:Check pēta: Kā partijas pildījušas pirms vēlēšanām solīto vides un enerģētikas jomā? Kas noticis ar iepriekšējo vēlēšanu aktuālāko tematu obligātā iepirkuma komponenti elektrības rēķinos? Un kāpēc partijas ilgstoši nepildīja apņemšanos vairāk izmantot atjaunīgos energoresursus, tā mazinot atkarību no Krievijas gāzes?

Faktoloģiski ļoti izstrādāts un informatīvi bagāts materiāls, analizējot, ko partijas solījušas vairākās būtiskās nozarēs pirms 4 gadiem. Ļoti plaša viedokļu dažādība. Dažas telefonintervijas gan ir ar sliktu skaņas kvalitāti, piemēram, Aleksandrs Kiršteins, kura teikto pat nevar saprast. Atsevišķos gadījumos informācijas ir tik daudz un tik blīvi izklāstīta, ka to bez vizualizācijas ir grūti uztvert. Iespējams var apsvērt ideju izmantot plašākas pauzes starp tematiem, lai klausītāja uztvere var "ievilkt elpu". Iespējams arī veidot īsu un kodolīgu kopsavilkumu pirms katra temata vai pārraides beigās, kas ļautu salikt galvenos akcentus. Labi izmantoti audio efekti un mūzika.

Nākamās 4 pārraides veltītas tematiem par pirms 14. Saeimas vēlēšanām dzirdētajiem solījumiem un diskusijās izteiktajiem apgalvojumiem.

Re:Check melu un maldu apskats: Vai tiešām vēlēšanu rezultātus ir viegli viltot? Saeimas vēlēšanu rezultāti tiks viltoti, vēlēšanu biļetenus varēs viegli samainīt un balsošana pa pastu ļaus cilvēkiem nodot balsi kāda cita vietā. Šādas baumas pēdējās nedēļās aktīvi izplata vairāku jaundibināto partiju pārstāvji, kas, galvenokārt, ar meliem par Covid-19 ieguvuši pamatīgu sekotāju skaitu sociālajos tīklos. Cik pamatoti ir šie apgalvojumi un vai tiešām vēlēšanu rezultātus ir viegli viltot? Par to šīs nedēļas melu un maldu apskatā.

Prasītos dinamiskāka montāža ar vairāk un dažādiem skaņu efektiem un citātiem. Šis ir ļoti garš 10 minūšu materiāls, kurā žurnālists diezgan monotonā un neizteiksmīgā balsī blīvi stāsta tik daudz faktu, ko tādā apjomā bez atelpas ir grūti uztvert. Temats pietiekami interesants un radio arhīvos noteikti pieejami plaši materiāli ar audio citātiem no, piemēram, dažādiem publiskiem pasākumiem, ko būtu iespējams izmantot krāsai un klausītāja uztveres atelpai. Bet saturiski pilnvērtīgs un kvalitatīvs materiāls.

Re:Check: deputātu kandidātu teiktais par veselības aprūpi un sociālo politiku LTV debatēs Pēdējās nedēļās pirms vēlēšanām Saeimas deputātu kandidāti dažādās diskusijās atskaitās par paveikto un stāsta, ko darīs, ja tiks ievēlēti. "Re:Baltica" faktu pārbaudes projektā "Re:Check" analizējam viņu teikto par veselības aprūpi un sociālo politiku Latvijas Televīzijas debatēs "Izvēlies nākotni." Kurš kandidāts nezina faktus, kurš pārspilē un kurš ko noklusē?

Saturiski pilnvērtīgs un kvalitatīvs materiāls. Ir laba struktūra pa tematiem - veselība, sociālā joma utt., kas ļauj materiālu labāk uztvert un "nepazaudēt" faktus un galveno pamatdomu.

Re:Check: deputātu kandidātu teiktais par izglītību, kultūru un sabiedrības saliedētību Aizvadītājā nedēļā mēs, "Re:Baltica" faktu pārbaudes projekta "Re:Check" žurnālisti, pārbaudījām, cik zinoši ir deputātu kandidāti izglītības, kultūras un sabiedrības saliedētības tematos. Kurš pārspilē savu sasniegto, kurš maina nostāju un kurš situāciju rāda drūmākās krāsās, nekā tā ir?

Labā izsvērtā un strukturēta analīze. Saturiski pilnvērtīgs un kvalitatīvs materiāls.

2.3. Satura sagatavošanā iesaistītā personāla (žurnālisti, operatori, programmu vadītāji, moderatori, ilustrāciju autori utt.), kā arī sociālo mediju platformu redaktoru un autoru kompetence un profesionalitāte, atbilstība profesionālajiem standartiem.

Raidījuma sagatavotāji un veidotāji ir profesionāli un kvalitatīvi veikuši sagatavošanās darbu. Arī ēterā dzirdamais atbilst profesionālajiem standartiem.

REKOMENDĀCIJAS

3.1. Vai sabiedriskā pasūtījuma ietvaros būtu jāturpina šāda satura nodrošināšana arī nākotnē?

Šāda veida analītiski sižeti un cita veida materiāli ir ļoti svarīgi (iespējams pat būtiskāki par, piemēram, daudzos medijos ar stingru laika atskaiti veidotajām intervijām vai diskusijām, kas no saturiskā pienesuma ir krietni vājāks formāts nekā šādi 10-12 minūšu sižeti), lai formētu vēlētajū viedokli, palīdzētu viņiem analizēt un izdarīt secinājumus. Tieši tāpēc arī šim formātam ir jābūt ļoti strikti ievērotai viedokļu dažādībai, daudzpusībai un žurnālista neitralitātei. Kas viss šajā gadījumā ir ticis ievērots. Tāpēc uzskatu, ka šāds formāts noteikti jāizmanto arī nākotnē. Un jāapdomā iespēja to ieviest plašākā un izvērstākā apjomā, nevis tikai 8 sižetu sērijā.

Šis ir arī lielisks piemērs tam, ka Latvijas radio un dažādas LR uzturētās platformas kļūst kā vieta, kur satiekas dažādu mediju žurnālisti, kas sabiedriskā medija vajadzībām priekšvēlēšanu laikā ražo patiešām kvalitatīvu un analītisku saturu. Nākotnē šo būtu noderīgi attīstīt plašāk, piemēram, iekļaujot vēl citu mediju, TV, portālu žurnālistus. Un šādi panākot iespēju, ka vairākas mediju platformas priekšvēlēšanu laikā spēj sadarboties, dalīties ar informāciju un izpētītais materiāls uzreiz būtu pieejams krietni plašākai auditorijai. Jo bieži praksē pieredzētā "greizsirdība" starp medijiem ilgtermiņā var radīt tikai sliktāku rezultātu.

- 3.2. Vai projekta realizēšanai būtu nepieciešami kādi profesionālie redakcionālās prakses un satura uzlabojumi? Ja jā, kādi?**
- 3.3. Papildu secinājumi un rekomendācijas.**

Skatīt iepriekš.